

Motion till riksdagen

1986/87:Jo714

Elving Andersson och Kjell A. Mattsson (c)

Havsmiljön i Skagerrak och Kattegatt

Larmrapporter om olika miljöhot mot Västerhavet duggar tätt och utan tvekan är miljösituationen i hela Nordsjön och framför allt i Skagerrak och Kattegatt mycket allvarlig. Rapporter om döda havsbottnar, döda havskräftor och musslor, drastisk minskning av torsk- och plattfiskbestånden, oroande höga dioxinhalter i krabbor och andra skaldjur, giftiga algbloomningar, övergödning och syrebrist i vattnet visar att problemen är överhängande och behovet av snabba och effektiva insatser stort.

Internationellt problem

Föreningarna i Nordsjön kommer från många olika håll. Föreningar från Östersjön förs norrut med strömmarna. De kraftigt förenade floderna Elbe och Rhen i Västtyskland är andra föreningskällor. Därtill kommer oljespill och andra utsläpp från oljefälten i Nordsjön. Tungmetaller och kemikalier släpps ut i stora mängder från olika industrier i bl. a. England. De stora giftutsläppen från Sandozfabriken i Schweiz spär på gifthalterna i dessa vatten ytterligare. Radioaktiva utsläpp från Windscaleanläggningen (vilken var tvungen att byta namn på grund av sitt dåliga rykte) har lett till att forskarna kunnat påvisa förhöjda radioaktiva värden i både vatten och fisk utanför den svenska västkusten. Till detta kommer urlakning av kväve från jordbruksbygderna. Luftföreningarna påverkar också havet mer än man trodde tidigare. I vissa områden kommer så mycket som 25 % av föreningarna från luften. Dessutom förekommer stora norska utsläpp i de svensk-norska gränsvattnen.

För att kunna möta dessa problem torde det behövas en speciell Nordsjökommission, liknande den kommission som finns för Östersjön, där samtliga berörda nationer deltar. För närvarande finns tre olika kommissioner som arbetar var för sig mot utsläpp till sjöss och till lands, samt mot dumpning. Det behövs en bättre samordning av de insatser som görs liksom av de ytterligare insatser som behövs. Sverige bör därför ta initiativ till bildandet av en sådan Nordsjökommission.

De svensk-norska gränsvattnen

Vattenkvaliteten i norra Bohusläns kustområden håller på att försämrast drastiskt. Detta är till stor del beroende på utsläpp från den norska sidan. I Idefjorden kommer föreningarna framför allt från Saugbrugsforeningens

anläggning i Halden med utsläpp av bl. a. 200–300 ton klor per år. Glomma, som är Norges längsta och mest vattenförande älv och som har sitt utlopp strax söder om Fredrikstad, kan liknas vid en jättelik kloak. Träförädlingsindustri, kemisk industri, livsmedelsindustri och annan företagsamhet svarar för utsläpp av tungmetaller, oljor, syror, organiskt material och närsalter. Till detta kommer kloakutsläpp från tiotusentals människor som går i stort sett orenat rätt ut i älven. Undersökningar av Norsk Institutt for vannforskning har klarlagt att ett ca 30 km² stort område i och utanför Glommans mynning är mycket starkt förorenat, och ett ännu större område är klart påverkat.

I samband med den s. k. Nordiska handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning har inrättats en särskild låneordning i Nordiska Investeringsbanken, främst avsedd för investeringar i vägar och järnvägar. Vi anser att denna låneordning även bör kunna utnyttjas för viktiga miljöinvesteringar. Ett lämpligt område är i så fall det för Sverige, Norge och Danmark gemensamma vattenområdet Skagerrak–Kattegatt.

Ansvar för föroreningarna är olika fördelat mellan de berörda länderna. När det gäller de direkta utsläppen i havet kan dessa lätt hänföras till respiration. Däremot är effekterna av förbränning av fossila bränslen, utlakning av näringsämnen och tungmetaller många gånger sådana att de inte direkt kan härledas till företag eller nation.

Kostnaderna för reningsanläggningar skall naturligtvis bekostas av resp. förorenare. Men det finns motiv för gemensamma ekonomiska åtaganden. Dit hör tillräckliga resurser för att kunna genomföra ett effektivt forskningsprogram, upprättande av en målsättning för miljöåtgärderna, program för reningsanläggningar och restriktioner för näringsverksamheter.

Vi vill därför föreslå att Sverige tar initiativ till ett gemensamt nordiskt program för förbättring av Skagerrak–Kattegatts vattenkvalitet. Det är viktigt att ett sådant program får tillräckliga resurser så att underlag för beslut kan tas fram på kort tid samt att det därefter finns finansieringsmöjligheter för erforderliga investeringar. Vi föreslår därför att den speciella låneordningen i Nordiska Investeringsbanken utnyttjas för detta ändamål.

Svensk havsmiljöforskning

Vår kunskap när det gäller havsmiljön och olika orsakssamband som påverkar densamma är mycket begränsad. Anslagen till svensk havsforskning är mycket små i förhållande till de stora problem som finns. Om vi någonsin skall få tillräcklig kunskap för att vidta rätt åtgärder mot de miljöproblem som vi i dag upplever som mycket hotfulla, fordras en bred satsning på havsforskningen. Det räcker inte med att isolerat intressera sig för frågor om övergödning. Det måste i lika hög grad satsas på forskning om t. ex. spridning och effekter av miljögifter i havet, om klimatologiska faktorerers betydelse, om förändringar i fiskbestånden och sambanden mellan dessa och miljöproblemen.

Havet utgör en värdefull resurs för en mängd näringar i det svenska samhället. Utnyttjandet av denna resurs måste emellertid baseras på en bred kunskapsbas om såväl möjligheter som begränsningar.

Behovet av en ökad svensk havsmiljöforskning är således både stort och väldokumenterat och en prioritering av forskningsinsatser till detta område är därför nödvändigt.

Mot. 1986/87
Jo714

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående svenskt initiativ för bildandet av en Nordsjökommission,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett svenskt initiativ till ett gemensamt nordiskt program för miljöförbättringar i Skagerrak–Kattegatt och att för detta ändamål utnyttja den speciella låneordningen i Nordiska Investeringsbanken,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående prioritering av svensk havsmiljöforskning.

Stockholm den 20 januari 1987

Elving Andersson (c)

Kjell A. Mattsson (c)